

PRZYCZYNY POWSTAWANIA RAN

Rana jest to przerwanie ciągłości skóry lub błon śluzowych. Rozległość i głębokość ran zależy od rodzaju urazu, jego siły i miejsca, na które działał.

Przyczyny powstawania ran:

- *czynniki mechaniczne , które powodują rany cięte, szarpane, klute, tłuczone, postrzałowe,*
- *czynniki termiczne, które wywołują oparzenia i odmrożenia,*
- *czynniki chemiczne, które wywołują oparzenia chemiczne, martwicę lub rozpuszczenie tkanek,*
- *czynniki elektryczne, które wywołują oparzenia i zwęglenia tkanek,*
- *ukąszenie, ugryzienie.*

Czynniki te mogą spowodować częściowe lub całkowite uszkodzenie skóry.

W miejscu przerwania ciągłości skóra przestaje pełnić swoje funkcje.

NIEBEZPIECZEŃSTWA ZWIĄZANE ZE ZRANIENIEM

- *uszkodzenia naczyń krwionośnych, nerwów, mięśni, ścięgien, kości i innych narządów*
- *możliwość krwotoku*
- *ból*
- *możliwość zakażenia*

KRWOTOKI

Krwotokiem nazywamy szybki i obfity wylew krwi z uszkodzonego naczynia krwionośnego.

Krwotoki mogą być niebezpieczne, jeżeli:

- *występują w szczególnych miejscach i przez to zagrażają czynnościom najważniejszych narządów,*
- *powodują dużą utratę krwi, gdyż może to doprowadzić do wstrząsu u poszkodowanego.*

W zależności od drogi wypływu krwi krwotoki dzielimy na:

- *zewnątrzne,*
- *wewnętrzne,*
- *zewnątrzne pośrednie.*

Utrata krwi od 1,5 – 2 litrów stanowi bezpośrednie zagrożenie życia.

KRWOTOK ZEWNĘTRZNY

Krwotokiem zewnętrznym nazywamy przerwanie ciągłości naczyń krwionośnych skóry i głębiej położonych tkanek oraz wydostawanie się krwi na zewnątrz.

Najbardziej niebezpieczne są obrażenia, w których uszkodzona zostaje duża tętnica.

Groźne rany głowy lub szyi często prowadzą do dużej utraty krwi i zaburzeń krążenia krwi, co z kolei może spowodować wstrząs u poszkodowanego.

KRWOTOK WEWNĘTRZNY

Krwotok wewnętrzny jest to krwotok, w którym zostaje przerwana ciągłość naczyń krwionośnych, a brak jest uszkodzenia powłok skórnych i krwawienia na powierzchni ciała.

Przykłady:

- krwotok wewnątrzczaszkowy w wyniku uderzenia w głowę,*
- krwotok przy złamaniu, np. kości udowej lub miednicy będący konsekwencją towarzyszących złamaniu uszkodzeń narządów wewnętrznych i naczyń krwionośnych,*
- krwotok ze śledziony lub z wątroby będący skutkiem silnych uderzeń, (np. podczas wypadku komunikacyjnego) lub zadania rany kłutej.*

Objawy:

- nierówne źrenice, omdlenie, brak tętna, zaburzenia w oddychaniu,*
- ból w okolicy brzucha (możliwy krwotok z wątroby lub śledziony),*
- zniekształcenie, obrzęk i ból uda oraz ograniczenie ruchomości kończyny (możliwe złamanie kości udowej i duży krwotok wewnętrzny).*

KRWOTOK ZEWNĘTRZNY POŚREDNI

Krwotok zewnętrzny pośredni jest to krwotok, który ma miejsce wewnątrz organizmu, a krew wypływa na zewnątrz poprzez naturalne otwory ciała.

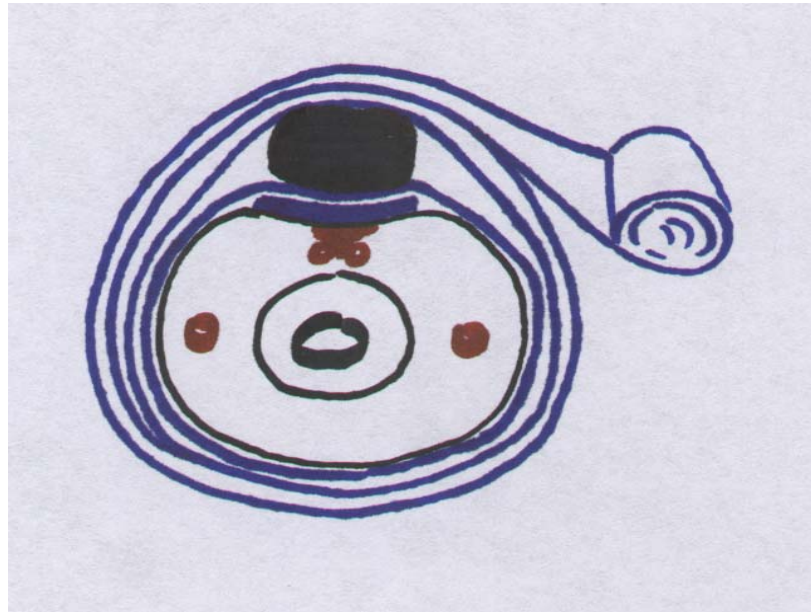
Przykłady:

- *krwawienie z nosa, ust lub uszu jako efekt złamania podstawy czaszki,*
- *krwawienie przez jamę ustną w wyniku krwotoku z płuc,*
- *wymioty z krwią na skutek krwotoku do przetyku lub żołądka.*

ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY ZRANIENIACH I KRWOTOKACH

- *zapewnienie własnego bezpieczeństwa*
- *natychmiastowe prowizoryczne zaopatrzenie rany*
- *uwolnienie okolicy rany z ubrania*
- *ocena stanu ogólnego poszkodowanego*
- *ocena rany – rodzaj, jakość krwawienia z rany, ukrwienie dalszych części kończyn*
- *założenie opatrunku odpowiedniego do rodzaju rany*
- *ucisk bezpośredni miejsca krwawienia opatrunkiem i kontrola ukrwienia*
- *uniesienie kończyny*
- *unieruchomienie kończyny*
- *odpowiednie oznakowanie poszkodowanego w sytuacji, gdy założono mu opatrunek uciskowy, a zwłaszcza opaskę uciskową*
- *w czasie oczekiwania na przybycie kwalifikowanej pomocy kontrola stanu poszkodowanego, wdrożenie postępowanie przeciwwstrząsowego*
- *kontrola rany przez lekarza*

OPATRUNEK UCISKOWY

Przypadki, w których nie można zakładać typowego opatrunku uciskowego:

- *rana, w której utkwily ciała obce,*
- *otwarte złamania,*
- *amputacja,*
- *krwotok z rozległej powierzchni rany.*

CIAŁO OBCE W RANIE

Jeżeli w ranie tkwi ciało obce, szczególnie, gdy jest głęboko wbite lub wkliniwane, nie należy go usuwać w czasie udzielania pierwszej pomocy.

Udzielając pierwszej pomocy należy ostrożnie nakryć jałową gazą ranę wraz z ciałem obcym, zwracając uwagę, aby nie poruszać i nie zmieniać jego pozycji.

OPARZENIA

Oparzenie jest to uszkodzenie skóry i leżących pod nią tkanek.

Czynniki powodujące oparzenie:

- **wysoka temperatura (np. zetknięcie z ogniem, gorącą cieczą lub przedmiotem),**
- **prąd elektryczny,**
- **naświetlenie (np. przez słońce),**
- **czynniki chemiczne.**

Rozmiar uszkodzeń skóry i głębszych tkanek spowodowanych oparzeniem termicznym zależy od rodzaju działającego czynnika, jego temperatury, czasu działania oraz od powierzchni oparzonych tkanek.

PIERWSZA POMOC W OPARZENIACH TERMICZNYCH

Kolejność czynności:

- *należy odciąć poszkodowanego od czynnika parzącego,*
- *ocenić stopień i rozległość oparzenia,*
- *udzielić pomocy odpowiedniej do zagrożenia.*

W przypadku groźnych oparzeń:

- *należy najpierw skontrolować czynności życiowe poszkodowanego,*
- *natychmiast po kontroli przystąpić do schładzania miejsc oparzonych za pomocą zimnej wody,*
- *niezwłocznie trzeba wezwać pomoc medyczną,*
- *następnie należy przykryć oparzone miejsce jałowym opatrunkiem,*
- *jeżeli poszkodowany jest przytomny, umieścić go w pozycji półsiedzącej,*
- *w razie wystąpienia objawów wstrząsu podjąć czynności przeciwwstrząsowe.*

PIERWSZA POMOC W OPARZENIACH CHEMICZNYCH

W przypadku oparzeń chemicznych należy:

- natychmiast zdjąć z poszkodowanego ubranie, bieliznę, buty i skarpety splamione środkami chemicznymi,*
- jak najszybciej zmyć bieżącą wodą środek chemiczny z ciała.*

Oprócz oparzenia niebezpieczne jest także działanie toksyczne substancji chemicznej.

Należy pamiętać o ochronie swoich rąk poprzez używanie rękawic.

ODMROŻENIA

Odmrożenia są to uszkodzenia skóry i tkanek leżących pod skórą wywołane działaniem niskiej temperatury.

Odmrożeniu najszybciej ulegają palce nóg i rąk, nos, policzki, małżowiny uszne.

Czynniki sprzyjające odmrożeniom:

- *przemoczenie odzieży,*
- *za ciasne buty,*
- *zmęczenie,*
- *wpływ alkoholu,*
- *wiatr itp.*

PIERWSZA POMOC PRZY ODMROŻENIACH

Kolejność postępowania:

- *przenieść poszkodowanego do ciepłego pomieszczenia,*
- *rozluźnić ubranie uciskające obrzęknięte miejsca,*
- *ściągnąć przemoczoną i zmrożoną odzież,*
- *można podać do picia mocno osłodzone, gorące napoje,*
- *nie należy podawać mu alkoholu, ani pozwolić palić,*
- *odmrożoną część ciała zanurzyć w zimnej wodzie, a następnie powoli i stopniowo podwyższać temperaturę wody do temperatury pokojowej,*
- *odmrożonych miejsc nie wolno nacierać śniegiem ani alkoholem,*
- *jeżeli występują pęcherze lub grożące martwicą sine przebarwienia, należy założyć jałowy opatrunek i niezwłocznie skontaktować się z lekarzem.*